

Sammanfattning

Huvudbudskap

Forskning visar att vissa interventioner för att förstärka familjehemsvården kan ge positiva effekter för placerade barn. Bland lovande resultat märks förbättrad psykisk hälsa och anknytningstrygghet samt minskat normbrytande beteende, till exempel färre dagar på låst avdelning.

Slutsatser

Efter att ha granskat den vetenskapliga litteraturen har SBU dragit följande slutsatser:

- ▶ Föräldraskapsstödsprogram med fokus på barns anknytning kan minska otrygghet i anknytningen för familjehemplacerade barn.
- ▶ Behandlingsfamilj för ungdomar – mer specifikt Treatment Foster Care Oregon (TFCO) – kan leda till färre dagar på låst avdelning, minska substansbruk av narkotika och förbättra den psykiska hälsan för placerade ungdomar med normbrytande beteende.
- ▶ Resultaten indikerar även att:
 - föräldraskapsstödsprogram med fokus på barns beteende kan minska familjehemplacerade barns utagerande beteende.
 - interventioner med fokus på barns skolgång och inläring kan förbättra familjehemplacerade barns läsförmåga.
 - behandlingsfamilj för ungdomar (TFCO) kan minska placerade ungdomars kriminalitet.

Hur kan de viktigaste resultaten förstås

Totalt identifierades 23 olika interventioner som har kategoriserats utifrån huvudsakligt syfte. Kategorierna är: (a) föräldraskapsstödsprogram med fokus på barns anknytning eller (b) barns beteende, (c) interventioner med fokus på barns skolgång och inläring, (d) behandlingsfamilj för yngre barn eller (e) ungdomar, (f) övriga interventioner med fokus på barns psykosociala situation. Över lag fanns

det begränsat underlag att undersöka interventioners effekter, med få studier om respektive intervention. Många kunskapsluckor identifierades, till exempel metoder för att utreda familjer som vill bli familjehem samt interventioner som fokuserar på barns fysiska hälsa, inklusive tandhälsa. Rapportens slutsatser har låg tillförlitlighet. Det betyder att det är möjligt att resultaten stämmer, men framtida forskning kan komma att förändra bilden.

Interventionerna för att förstärka familjehemsvården innehåller flera aktiviteter och strategier för att stödja familjehemsföräldrar och placerade barn. Underlaget räcker inte för att besvara vilka av dessa som påverkar effekten av interventionerna.

Inga slutsatser kan dras om relationen mellan kostnader och effekter för interventioner för att förstärka familjehemsvården. Resultatet i de två identifierade hälsoekonomiska studierna indikerade att investering i TFCO är samhällsekonomiskt lönsamt, men detta ska tolkas med försiktighet på grund av studiernas stora metodbrister.

Fler välgjorda forskningsstudier, till exempel med fler deltagare och med tydligare beskrivning av interventionernas olika delar, behövs för att kunna dra säkrare slutsatser. Det behövs även studier om interventioner för att förbättra placerade barns fysiska hälsa.

Vad handlar rapporten om?

Familjehemsvård är den dominerande placeringsformen i Sverige, särskilt för yngre barn. Tidigare forskning har visat att barn som placeras är en särskilt utsatt grupp med svårigheter inom flera livsområden. För barn med särskilt omfattande behov kan det krävas mer kvalificerade insatser där familjehemmen får extra utbildning, stöd och handledning för att möta barnens behov. Ibland behöver även barnen särskilt stöd.

Rapportens syfte är att öka kunskapen om interventioner för att förstärka familjehemsvården. Rapporten är en redovisning av ett gemensamt regeringsuppdrag till SBU och Socialstyrelsen. En del av regeringsuppdraget, som handlar om att sammanställa kunskap om vad som stödjer eller hindrar personer att ta sig an eller behålla ett uppdrag som familjehem, redovisas i rapportens Bilaga 1.

Vilka studier ligger till grund för resultaten?

Den senaste litteratursökningen gällande effektstudier gjordes i juni 2025 och gällande hälsoekonomiska studier i januari 2025. Totalt inkluderades 55 artiklar om effekter av interventioner för att förstärka familjehemsvården och två artiklar om hälsoekonomiska aspekter.

Innehållsdeklaration

Denna publikation innehåller:

- ✓ En eller flera systematiska översikter
- ✓ En bedömning av hälsoekonomiska aspekter

SBU använder en noggrann process för att säkerställa att våra resultat är vetenskapligt väl underbyggda. För den här rapporten har vi gjort följande:

Tagit fram ett vetenskapligt underlag tillsammans med externa sakkunniga:

- ✓ Gjort en strukturerad och uttömmande litteratursökning

- ✓ Granskat om studierna vi hittat är relevanta
- ✓ Granskat om det finns metodbrister i studierna som skulle kunna påverka resultaten och ge risk för snedvridning
- ✓ Vägt samman resultat från studier
- ✓ Bedömt hur tillförlitligt det sammanvägda resultatet är

Följande personer har granskat och bedömt rapporten och dess resultat:

- ✓ Externa sakkunniga
- ✓ SBU:s kvalitetssäkringsgrupp
- ✓ SBU:s vetenskapliga råd

Projektgrupp

Sakkunniga

- Martin Bergström, docent och universitetslektor, socionom
- Hilma Forsman, docent och universitetslektor, socionom
- Judith Lind, fil dr och universitetslektor
- Anna-Karin Åkerman, fil dr och universitetslektor, leg psykolog och leg psykoterapeut

SBU

- Annicka Hedman, projektledare
- Sarah Vigerland, biträdande projektledare
- Carl Gornitzki, informationsspecialist
- Thérèse Eriksson, hälsoekonom
- Sara Fundell, projektadministratör
- Álfheidur Ástvaldsdóttir, projektstöd
- Sofia Carlsson, projektstöd
- Uliana Hellberg, projektansvarig chef

Delar av projekttiden

- Caroline Jungner, projektadministratör
- Elin Malmer, projektadministratör
- Anna Attergren Granath, projektadministratör
- Sofia Tranæus, projektansvarig chef

Rapport nr 408 (2026) • registrator@sbu.se
Rapporten kan laddas ner från www.sbu.se/408

Grafisk produktion: Anna Edling, SBU